

NOVA DOBA

Izhaja vsak torek, četrtek in sobota. — Cena: Za celo leto 36 K, za pol leta 18 kron, za četrt leta 9 K, za 1 mesec 3 krome. Posamezna številka stane 30 vinarjev. Na pismene naročbe brez pošiljave denarja se ne moremo ozirati. Naročniški naj pošiljajo naročnino po poštni nakaznici. Reklamacije glede lista so poštnine proste. Ne-frankirani dopisi se ne sprejemajo. Na dopise brez podpisa se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo se nahaja v Zvezni tiskarni v Celju, Schillerjeva cesta št. 3. Oglasi se računajo po porabljenem prostoru in sicer: za navadne oglase po 30 v od 1 mm, za poslana, naznanila občnih zborov, naznanila o smrti, zahvale itd. 50 v od 1 mm, za reklamne notice med tekstem 2 K od vrste, Mali oglasi (največ 4 vrste) 4 K. Pri večkratnih objavah popust. Rokopisi se ne vračajo. Telefon št. 65.

IZDAJA IN TISKA ZVEZNA TISKARNA V CELJU. □□□ ODGOVORNI UREDNIK VEKOSLAV SPINDLER.

Mirovni pogoji za Nemčijo.

(Dalje.)

Politično brzdanje Nemčije se razvija še jasneje iz odredb o omejitvi nemške armade, mornarice in vojnih zrakoplovov. V dveh mescih mora biti nemška armada demobilizirana in skrčena na sedem divizij pehote in tri divizije konjenice, zavsem 100.000 mož (od teh 4000 častnikov). Veliki nemški generalni štab se razpusti. Vsa vojna sredstva, kolikor niso potrebna za ravnokar omenjeno oboroženo silo, se imajo oddati zaveznikom, vnaprej pa se smejo izdelovati samo v od zaveznikov pooblaščenih tovarnah in za navedeno potrebo, dočim je vsako drugo izdelovanje ter izvoz in uvoz vojnih sredstev zabranjen. Splošna vojaška dolžnost se odpravi in nemška armada se spopolnjuje samo s prostovoljnimi vstopanjem na 12 let za vojske, na 25 let za častnike. Vojne šole so dopustne le, v kolikor so potrebne za izobrazbo potrebnega števila števila častnikov. Šole in društva se ne smejo baviti z vojaškimi vprašanji in imeti kakšnihkoli zvez z vojaškimi oblastmi. Na enak način bo skrčena tudi vojna mornarica: Nemčiji se odvzemo i pravice i sredstva za zgradnjo velike mornarice. Po šestih mescih ne sme imeti Nemčija več ko 36 vojnih ladij (6 oklopnih, 6 lahkih križark, 12 rušilcev, 12 torpedovk), ni ene podmorske in ni ene trgovske ladje. Vse moštvo brodovja ne sme presegati 15.000 mornarjev, prostovoljcev. Vse vojne ladije, ves vojni material nad pripuščeno količino, vse podmornice se morajo izročiti zaveznikom, ladje, ki se grade, se uničijo. Nemčiji se ne prizna pravica, imeti kakšno vojaško ali pomorsko zrakoplovstvo. Vse zrakoplovno osebje se mora v 2 mescih demobilizirati (razun 100 hidroplanov za iskanje min do 1. oktobra 1919.), ves zrakoplovni material oddati zaveznikom; v razdalji 150 km od meje se ne smejo vzdržati in ne zgraditi nikaka zrakoplovna vežbališča in ne hangarji. Nemčija mora pripustiti vsako preiskavo, katero od-

redi Zveza narodov o tem, ali izpolnjuje obveznosti v vojnih vprašanjih. Izven tega bo Viljem II. obtožen pred posebnim mednarodnim sodiščem 5 oseb zaradi težkega kršenja mednarodne morale in svetosti pogodb, istotako pridejo osebe, obtožene zaradi kršenja vojnih zakonov in navad, pred vojna sodišča zaveznikov.

Gospodarska bremena, naložena Nemčiji, so v smislu Wilsonovih načel. Ne zahteva se od Nemčije nikakšna, vojna odškodnina za državne stroške vojne, ampak samo popolno kritje vseh škod, storjenih prebivalstvu (tudi vojnim ujetnikom) in njega imetju, zdravju, časti in delovni sposobnosti, bodisi z okrutnostjo in zlorabo, bodisi s kontrubacijami in rekvizicijami. Koliko znaša skupna svota teh škod, določi do 1. maja 1921 mednarodna komisija za nadomeščenje škode, ki bo odredila tudi način in obroke plačila ter bo imela pravico, nadzirati in preizkušati finančno življenje Nemčije in paziti, da se vsi dohodki Nemčije v prvi vrsti porabijo za odškodnine ter da bo davčno breme za nemške državljane vsaj tako težko kakor za najbolj obdačene zaveznike. Na račun odškodnine mora Nemčija plačati 125 milijard frankov in sicer: 25 milijard v bonih do 1. maja 1921 brez obresti; 50 milijard z obrestmi 2 1/2 % od leta 1921 do 1926 in z obrestmi 5% od leta 1926 naprej, 50 milijard po zaključku mednarodne komisije.

Nemčija mora povrniti vse oropane in identificirane predmete, vrednote, gotov denar itd. Izventega se določajo sledeče posebne modalitete plačil: Nemčija mora izgubo v trgovski mornarici zaveznikov nadomestiti tono za tono (zahteva osobito Anglije), zato mora zaveznikom oddati od svoje trgovske mornarice vse ladje po 1600 brutto-ton in več, polovico ladij med 1000 in 1600 tonami, četrtino ribiških parnikov in ostalih ribiških ladij, zavezniki pa imajo pravico, skozi 5 let dati zgraditi v nemških ladjedelnicah do 200.000 ton na leto. Nemčija mora dajati zaveznikom živino, stroje, trgovske predmete

v zameno za oropano, izventega pa silne množine barv in farmacevtskih proizvodov, premoga in premogovnih derivatov ter izročiti vse nemške podmorske kablje.

(Konec prihodnjič.)

POLITIČNE VESTI.

Narodno predstavništvo. V seji 21. tm. se je razpravljalo o potrjenju nekaterih mandatov iz Črnogore in Macedonije. Pri glasovanju je dobil Demokratski klub 84, radikalski pa 53 glasov; dr. Korošček in Starčevičanski klub sta se odtegnila glasovanju in povzročila, da glasovanje ni veljavno, ker ni glasovalo potrebnih 141 poslancev. Soc. dem. poslanec Bukšek je proti postopanju dr. Koroščkovega kluba vložil oster protest, v katerem očita dr. Koroščevi stranki, da onemogočuje delovanje parlamenta, vključ temu, da sedi v vladi.

Vojaške vpoklice v zasedenem ozemlju so glasom poročil od tamkaj zopet odredili Lahi. Zglasiti se morajo v Korminu vsi moški od 18. do 42. leta.

Z mirovne konference. Italijani popuščajo? Wilsonov predlog glede Reke. Pariški dopisnik „Corriere della Sera“ poroča iz ameriških krogov, da se je italijanskim delegatom z ozirom na Reko stavil nastopni predlog: Reka bo prosto mesto pod garancijo Zveze narodov. Za pet do petnajst let ostane reško pristanišče prosta luka. Wilson je sprejel zahteve Jugoslovanov, da ostane mesto popolnoma obdano od jugoslovanskega ozemlja. — Pariški „Matin“ poroča, da je Italija z ozirom na londonsko pogodbo privolila v znatne teritorialne odpovedi.

IZ KOROTANA.

25000 K nagrade za Milesovo glavo. Ljubljanski „Slovenec“ poroča, da so koroški Nemci svoj čas ponudili nekemu slovenskemu nadporočniku na Koroškem 25000 K nagrade, če usmrti predsednika ameriške komisije Milesa, ako bi ta določila demarkacijsko

nas in se jokali z nami... Klicali so nas skozi rodove že, da je bila duša ubrana na te akorde že iz roda v rod. Videl bi ti, hrib, kako neprijetno bi izučilo našega dečka.

Vedno več teme je okoli nas in ne vidi se daleč v pustnjo. Pravijo mi, da bomo kmalu v Vori, kjer je konec te čudne železnice. Monotono se s hruščem vale nizka kolesa naprej; proga je vijugasta in cvili s kolesi. Vsak sedi s svojimi mislimi tiho na ozko-odmerjenem prostoru; vojaki so vzdolž celega vlaka utihnili; ker noč ima svojo moč in takrat najraje pristopi pristopi vse, kar se je pred svetlim solncem skrilo. Takrat pristopi, da govori s človekom, ga zasmehuje, mrcvari in trpinči.

V Vori je mnogo luči. Obločnice žare na visokih drogih vse naokoli. Izstopimo. Naprej do Drača pojdemo na drugi albanski iznajdbi, ki se imenuje motorna trezina. Nič več torej dolga kača s strojem spredaj, ampak posamezni vozovi, ki imajo svoj motor. Naporno in dolgočasno potuje človek s tem. Vsi izžgani plini, ki jih je izpuhal motor, se kadijo človeku pod nos. In sapa se ne obrne tako, da bi jih odnašala kam drugam. Ne, le pod

črto za Nemce neugodno. Umor bi se naj izvršil na slovenskih tleh, da se zvrne sum na Slovence. Zopet dokaz za nemško lopovščino.

MARIBORSKE NOVICE

Čiščenje. Gostilne Karla Aubla in Karla Schifkota pri Sv. Lenartu v Slov. Ger. je pol. oblast zaprla. Istotako gostilne Berte Golob pri Sv. Marjeti na Dr. p., Ant. Ekerta v Prepolah in Simona Praha v Krčevini.

Uredništvo »Straže« je prevzel dr. Leopold Lenard.

PTUJSKE NOVICE.

Ptuj. V nedeljo 1. junija tl. bode v Narodnem domu v Ptujju ustanovni občni zbor konzumnega društva za ptujski politični okraj. Začetek je ob 10. uri predpoldne. V ožigled težavnim živlenskimi razmeram in splošnemu izkoriščanju samo na plačo navezanih slojev je pričakovati obilne udeležbe. Posebno so vabljeni gg. duhovniki, učitelji, uradniki in drugi nameščenci iz celega pol. okraja. Pravila so od 26. maja tl. naprej v Narodnem domu na ogled. Pripravljalni odbor.

CELJSKE NOVICE.

Iz Celja nam pišejo: Vočigled še vedno veliki stanovanjski bedi ponovno vprašamo, zakaj še vedno sedijo v svojih stanovanjih številni že davno odpuščeni sodniki (Kotzian, Roschanz itd.), učitelji ter drugi odpuščeni nameščenci bivše države? Ali naj bo res obzirnost napram tem večja nego napram našim uradnikom?

Izgnali so iz Celja znano poulično prikazen, ki se je udeleževala vseh pobojev na Slovincih, „filozofa“ Bechineta. Danes mora iz Celja.

Obzirnost in kulantnost je lepa reč, kjer je na mestu. Če pa slovenski sodni uradnik s celjskimi nemškimi advokati, ki itak morajo vsi slovenski znati, če hočejo med nami živeti, v sodni dvorani nemški govori, to ni več obzirnost in kulantnost, ampak nos. Toda tema je in nič ne vemo, kod nas vozi ropotajoča pošast. Prov oddaleč se vidijo medle luči, ki so iz dračkega pristanišča. Pa to je še prav daleč, nekdo pravi, da še cele ure Bog se usmili! Motorna trezina leze res počasi.

Slednjič Drač. Vozimo se skozi dolge ulice, polne teme; od vseh strani štrle iz teme hiše proti nam, še v temi umazane. Vstavimo se ob morju na prostranem trgu pred Vidovo palačo. Tu nam razdele tudi kvartirje in potrebno je bilo spanje. Od tretje ure zjutraj pa v pozno noč! Nič me niso motile grobe stenice, ki so me pozdravljale že v polsnu in se sprehajale po umazanih rjuhah.

Drugi dan smo ostali v Draču, ki leži tikoma ob morju. Na jugu in severu ga ščitita dva mogočna nosova: kap Laghi in kap Pali. Na obrežju in na lesenem molu vrve ljudje. Avstrijski in nemški vojaki ter matrozi. Med nje se pomešavajo Albanci, ki seveda prodajejo in pasejo zivala. V pristanišču je nekaj bojnih ladij, srednje velikosti, nekaj rušilcev, ter dve transportni ladji, ki sta pripluli ponoči. Na odprtem morju tam zunaj pa je mir, kakor daleč seže oko tja do one črte, kjer

Dr. VLADIMIR BREZOVNIK:

Albanija.

(Dalje.)

Kako mirno stoji štorčija na svoji dolgi nogi in preračunana resnost ji igra okoli kljuna, dolgega kljuna; poleg mene sedi češki kurat in lahko me sune s komolcem. Pogledam ga. Nič mič mi ne reče, samo z očmi me popelje v močvirje. Govorico njegovih oči razumem, plašno-vprašujočo govoro njegovih oči. Razumem in v dnu njegovih oči vidim sliko, ki jo s tresočo roko slika njegova duša: široko poljano, ožgano in izpaljeno od tropičnega solnca... Na tej tužni poljani leže trupla, ki jih tresse zimna smrt; pretresa vsak ud, da iztrese iz njega mlado življenje. Kalne so oči teh trupel in brez mladostnega življenja in ustnice so posinele v slabosti, brez vroče krvi so. Žge jih tropično solnce, a življenja prižgati jim ne more. In ta trupla je rodila slovenska mati in ta ustna, v smrti posinela, so mila slovenske matere mleko in z njim ljubezen do rodu svojega. Zato pa jih je sovraštvo drugih poginilo sem doli, da umrejo v tropičnem solncu, sredi poljane ožgane in izpaljene in z njimi njih rod...

V nedogled se razširjajo močvirja in daleč tam vzdaj jih že pije noč in razgrinja čez nje svojo temno meglo. Brez broja je smrti in njih potopljene; smrti v brezbrojnih atomih, katerih vsak ima v sebi strašno moč, da upropasti bitje človeško.

In če je tudi nama, kurat moj, usojeno? Razumem pogled tvojih oči in sliko v njih dnu vidim in občutim. A ne bojazen zase, strah, velik strah tvojih oči ima vse drug izvor! Preveč okoli nas se sliši slovanskih besed! Tu ima Avstrija svoje račune vmes in njeni kremplji davijo, ubijajo po gotovem načrtu. Bojiš se za svoj rod in s teboj za svojega jaz. Kar niso ubile vislice in ječe, kar ni razmesarila granata, to naj uniči na teh poljanah njena zaveznička malarija, ki se rodi v blatu in močvirju, za njo po božji milosti vpostavljeno, od vekov v veke pravično...

Stroj se pravkar zopet poganja v breg, ki se pogumno ustavlja avstrijskemu poželenju na vzhod. Tebe, hrib, ne more obesiti na vislice in te v gladi uničiti, ti lahko oviraš pravično vojsko; pri nas doma naj bi dečko-trgal lepake raz steno, kjer so oznanili, da morajo zvonovi iz naših lin, kjer so klicali

znak, da se še nismo otreli hlapčevskega duha napram nemštvu. Res ne bo kazalo drugega, nego da bomo take ljudi začeli stavljati na „sramotni oder.“

Za naše legijonarje! Pozivljamo ponovno celjsko slovensko prebivalstvo, naj daruje za naše celjske dobrovoljce čaj, sladkor, liker, duhan in cigarete. Ne zadostuje samo navdušenje in morebitne solze ob slovesu, treba tudi dejansko pokazati svojo ljubezen do navdušene naše mladine. Darovi se pobirajo od hiše do hiše, oddajo se pa lahko tudi v pisarni dr. Kukovca. Gospodične, ki bi se hotele žrtvovati za nabiranje, naj se istotako tam javijo.

Javno predavanje priredi društvo „Sveta Vojska“ v Celju v tetek dne 30. majnika t. l. v mali dvorani Narodnega doma. Predava g. dr. Avg. Reisman o alkoholu in etiki. Vabljeni pa niso sami abstinenti, ampak vsa inteligenca, ki ji je resno za našo narodno bodočnost.

Od fanfov legije celjskih dobrovoljcev v Ljubnem smo prejeli pozdrave s sledečimi verzji: Topovi so začeli, — začne se nov ples, — „U boj!“ ... smo vsi zapeli — in šli smo zdaj — zares! — Pozdravljamo tudi mi naše vrle brambovce.

Zaradi hujskanja proti državi in zaradi hujskanja vojaštva proti voj. dolžnosti je bil v vlaku iz Ljubljane proti Celju dne 16. tm. aretiran in v zapore domobranske vojašnice oddan stavbeni podjetnik Ludvik Schubert iz Blance pri Sevnici.

Tatvina v hotelu. V noči od 16. na 17. tm. je prenočeval trgovec Milan Begovič iz Vinkovcev v hotelu Balkan. V isti sobi je spal neki mož, ki se je vpisal kot Dragotin Schneider, trgovec iz Maribora. Ta je 17. tm. zjutraj zgodaj izginil, z njim pa tudi Begoviču denarnica z 2000 K. Policijskim agentom se je posrečilo moža izslediti v Pragerskem. Piše se v resnici Karl Schreiber. Mož je spočetka tajil, da bi bil prenočil v hotelu Balkan, ker pa sta ga i Begovič i sobarica hotela Balkan spoznala, je bil oddan v zapore okrožnega sodišča v Celju.

Zaradi vlačuganja so po odgonu poslali iz Celja v Maribor tja pristojno 25-letno Jožefo Strajnšek, v celjske zapore pa djali Ado Regensberger iz Mezikūrosa.

Zaradi tatvine je bila oddana v zapore okrožnega sodišča v Celju služkinja Marija Friškovec pri gospe Deisinger. Zadružnemu uradniku g. A. Kuneju, ki stanuje pri gospe, je tekem zadnjih mescev bilo iz obleke ukradenih nad 2000 K. Sum je letel na služkinjo Friškovec, ki so jo ujeli končno tem, da so našli pri njej bankovec, ki

se strne z nebom in preide z njim v eno barvo.

Vidov* dom — zakaj bi mu rekel palača, ko pa tega ne zasluži — je nečeden dom. Tu je klaverno vladal in klaverno odšel. Zakaj bi ga zavidal? Po par stopnicah se pride v nekak vestibul, a kraljevega sijaja ne išči, niti sledov ne iztakneš, da bi kedaj bilo tam kaj lepega. Od tu se stopi par korakov naprej in lesene stopnice peljejo v prvo nadstropje, peljejo v drugo nadstropje. In po lesenih hodnikih se prihaja v sobe, ki pa tudi niso nič posebnega. Tu pa tam so še ostanki belolakiranega pohištva, drugo je gospod Vid odnesel seboj. Torej nič posebnega in naprej ne bom opisoval. Prad hišo je vrt, ki se izgubi brez prehoda v morskno blato. Vid, nisi imel lepega doma, in za tvoj vrt te tudi ne zavidam. In potem še tvoji podaniki, ki nikdar niso hoteli verovati, da te je milost božja poslala sem doli! Res siromak si bil. Lep je bil le razgled iz palače na morje — edino lepo, kar si imel.

* Pisatelj misli tu znanega princa Wieda, znanega partedenskega albanskega vladarja. — Op. uredn.

(Dalje prihodnjič.)

si ga je g. Kunej na poseben način zaznamoval.

Konj splašil se je 22. tm. ob 6. uri zvečer gđc. Pavli Ježovnikovi iz Petrovc v Celju blizu nove gimnazije. Konj je ušel. Gospodični Ježovnik se k sreči ni zgodilo ničesar. Izgubila pa je večji del ovojev, katere so pa srbski vojaki, ki so slučajno mimo korakali, vse pobrali in nji oddali. Lep vzgled za naše ljudi in tudi dokaz, da nimamo zaman zaupanja v poštenost bratov Srbov.

Zaprli so 22. tm. in oddali v zapore okrajnega sodišča v Celju Elo Klossner, ki se izdaja za ženo orožniškega stražmojstra v Bosni, ker je imela s seboj 23 zaprtih nefrankiranih pisem, katere je hotela vtihotapiti v Nemško Avstrijo.

Izgubilo se je: 1 denarnica s 400 K in par uhanov, vrednih 60 K; 1 denarnica s 40 K; vojaške listine na ime Leopold Inkret; 1 gumast obroč s kolesa otročjega vozička; 1 denarnica z 255 K in 3 ključi; 1 denarnica z 48 K 70 v. Odda se naj pri mestnem magistratu.

Izgubila se je: listnica iz rujavega usnja s 700 K. Odda se naj pri celjskem magistratu.

Našlo se je: v poštnem posloplju 1 ženski jopič; 5 metrov blaga; 1 denarnica z 10 K in nekaj starega bakrenega denarja.

DNEVNE NOVICE.

Finančna oblast v Mariboru ter **oskrba invalidov in vdov.** Zelo značilno je postopanje finančne oblasti v Mariboru pri oddaji trafik. Te so bile namenjene invalidom, njih vdovam in sirotam. Sedaj pa se prošnje teh kratkomalo zavračajo s pripombo, da se odda trafika drugemu prosilcu, ne da bi se vršila kaka poizvedovanja. Znano je, da odločuje v tej zadevi oseba, katera ima še sedaj stike s celjskimi nemčurji. Le-ti se hvalijo, da bodo itak trafike obdržali, pri čemur jim tudi hišni lastniki pomagajo v toliko, da ne dajo potrebnih prostorov invalidom na razpolago. Zakaj so se potem trafike sploh odpovedale in razpisale ter se invalidom napravila raznovrstna pota, stroški itd? Tu vsekakor ni vse v redu in mi zahtevamo, da najvišje instance posežejo vmes.

Mesto okrožnega zdravnika v Studencih pri Mariboru je razpisano. Prošnje do 31. maja. (Gl. Uradni List št. 94 z dne 19. maja).

Iz davčne službe. Davčni oficijal Maks Merčun je premeščen iz Radgone v Slovenjgradec.

Zbor jugoslovanskega dijaštva se vrši 15. avg. t. l. v Splitu. Na dnevnem redu so narodna in dijaška vprašanja.

Za sanitetne koncipiste so imenovani: dr. Gerlovič za Brežice, dr. Errat za Slovenjgradec, dr. Slušak za Konjice, dr. Petek za Velikovec.

Iz politične službe. Vladnim tajnikom sta imenovana komisarja dr. Pinkava v Celju in dr. Pfeifer v Mariboru.

Vse pismene vloge na beogradske urade morajo biti kolkovane, sicer gredo v koš.

Potovanje v inozemstvo, bodisi v neprijateljske, zavezne ali nevtralne države: Dovolj se le v slučajih dokazane nujne potrebe. Točno utemeljene pismene prošnje je vložiti pri okr. glavarstvu bivališča, ki izvrši poizvedbe glede potrebe in nujnosti in pošlje potem prošnje deželni vladi v Ljubljano, ki dovoljuje potovanje.

Za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani so intervenirali 20. t. m. poslanci Demokratskega kluba pri ministru prosvete Davidoviču. Dobil so zagotovilo, da predloži minister v najkrajšem času zakonski načrt za

osnovanje vseučilišča v Ljubljani, ki se ima otvoriti že letošnjo jesen.

DOPISI.

Iz Vojnika. Naše poročilo radi svoječasne aretacije g. Gorečana radevolje popravljamo v toliko, da g. Uratarič tega ni zakrivil. Potrudili se pa bomo, najti pravega direktnega povzročitelja te afeze, ki je kakor tudi v nešteto drugih ne popolno jasnih slučajih med vojno tiralo naše dobre slovenske ljudi v zapor.

Št. Jurj ob j. ž. Celo v Celju ne vidiš skoraj nobenega nemškega napisa več na trgovinah, pri nas pa se še vedno oblastno šopiri „Johann Schescherko.“ Smo radovedni, kako dolgo nas še misli ta tvrdka izzivati.

Šentjurski Sokol priredi v nedeljo 25. maja svoj pomladanski pešizlet na Rifnik, kjer nastopi vse članstvo skupno z naraščajem v prostih vajah. Vrši se tudi podavanje zemljepisne in zgodovinske vsebine. Ker je naš Rifnik najlepša razgledna točka naše slikovite okolice, vabimo vse znance in prijatelje k mnogoštevilni udeležbi. Odhod ob 2. uri pop. iz telovadnice. Na zdar!

Cliril-Methodova podružnica za Grobelno—Šent Vid—Slivnica in Sv. Štefan ima svoj občni zbor 1. junija na Grobelnem in sicer ob 3. uri popoldne. Dnevni red: 1. Nagovor, 2. Volitev odbora, 3. Vpisovanje novih članov, 4. Razni nasveti in predlogi, 5. prosta zabava s petjem in srečolovom.

Vitanje. Znani nemškutar trgovec Jaklin Karl je ob priliki prodiranja nemških čet proti Slovenjgradcu izjavil: »Jaz nimam nič od tega, če so koroški Nemci v Slovenjgradcu. Naj pridejo v Vitanje, da jim morem tudi jaz kaj pomagati.« Njega vredni sodrug je krojač Pindernig, ki je v tistih dneh izjavil: »Jaz pojdem Nemcem z enim sodom vina naproti ter jim bodem pomagal pobijati Slovence.« Upamo, da oba zadene zaslužena kazen.

Konjice. Naš občinski redar je zagrizen nemškutar. Te dni je na poziv, naj kot uradna oseba slovenski govori, ker slušbuje v Jugoslaviji, izjavil, da bo on nemško govoril, četudi so v Konjicah Slovenci. Tudi je dejal, da mu je vseeno, če slušbuje v nemški ali slovenski državi. Upamo, da bo oblast vedela, kaj ima storiti. Zadeva je itak v preiskavi.

Gornjigrad. V pondeljek 19. tm. je šla ena stotnija srbske konjenice skozi naš trg. Kakšna razlika je bila to proti avstrijskim vojakom, Srbski vojaki so krmili svoje konje ob cesti, avstrijski pa so pomandrali najlepše travnike in rzasuli ovsu in koruze na izobilje. Srbski častniki so jedli z moštvom na cesti in ni šel nikdo v gostilno, ošabnost bivših avstrijskih častnikov pa je itak znana. Vse se je vršilo lepo tiho in mirno, avstrijsko vojaštvo pa je vpilo in klelo, da je bilo joj. Zdaj so imeli tudi nekateri Gornjegraičani, ki so poprej zabavljali čez Srbe, priliko spoznati prave Srbe. Mislimo, da jih je sram, kar so poprej govorili.

Solčava. V času, ko je nastal naš nesrečni koroški polom, se klati pri nas celjski nemčur dr. W. Riebl. Pod pretvezo, da bi šel na divjega petelina, se je že poprej zadrževal v Lučah, čeprav mu graščinsko oskrbništvo ni dovolilo lova na divjega petelina. Zdaj se je delj časa nahajal v Logarski dolini menda kot blagajnik celjske sekcije nemškega planinskega društva. Mož je po našem mnenju navadni politični vohun, ki je napravil zvezo celjskih Nemcev s koroškimi tolovaji, kar se pri nas silno lahko izvrši ali čez Pavličev ali Pastirkov vrh. Nujno potrebno

bi bilo, da se kratkomalo zapre in od žene za drugimi celjskimi Nemci.

Brežice. Protestni shod, katerega smo priredili v nedeljo, 18. tm. ob 11. uri dopoldne na dvorišču Narodnega doma, je bil zelo dodro obiskan. Shod je otvoril in vodil g. dr. Lindevit Stiker, ki je zbranim zborovalcem na kratko obrazložil namen protestnega shoda ter oddal besedo dr. Vladimirju Ravniharju, ki je ob splošnem pritrjevanju zbranega ljudstva podrobno razpravljajal o našem političnem položaju. Posegel je daleč nazaj v našo zgodovino in dokazoval, kako se je naše ljudstvo že v daljni preteklosti pripravljalo na osvoboditev izpod tujeja jarma. Drugi govornik, g. dr. Josip Zdolšek je na kratko narisal zborovalcem trpljenje koroških Slovencev, tolovaštva nemških tolp ter opozarjal na skrajno potrebo, da se zavemo svojih dolžnosti napram domovini in tako pravočasno preprečimo enake nesreče za naš narod, kakor je bil zadnji poraz na Koroškem. Koroški begunec, g. Franjo Mauchler, uradnik okrajnega glavarstva v Velikovcu, pa je navdušeno pozival zbrano ljudstvo, da prihiti na pomoč koroškimi Slovencev, ki hočejo biti, ako ostanejo z nami združeni v Jugoslaviji, krepka predstraža proti nemškemu nasilju. Predlagane resolucije so bile soglasno sprejete. Želeti bi bilo, da se priredi v brežiškem okraju še več enakih shodov, ker se bode na ta način dvignila narodna zavednost, ki nam je v današnjih časih tako potrebna.

Slovenjgradec. Jako neprijetno nas je dirnilo, ko smo videli takoj po odhodu nemških tolp iz Slovenjgradca dr. Josipa Barleta, notarja v Kozjem, begati in prosjačiti pri vseh tukajšnjih vojaških in civilnih oblastih za imetje dveh zloglasnih nemčurjev bratov Schuller in zagovarjati njihovo nedolžnost. Franc Schuller že sedi v Celju in obuja kes za svoje hujskanje, Hans Schuller pa je žalibog še pravočasno pobegnil z ropajočo druhaljo onstran Drave ter se odtegnil dobro zasluženi kazni. Sramota za Slovence, da se poteguje za Schullerje, katerih usoda v Jugoslaviji je že zapečatenata.

RAZNE VESTI.

Grozna nesreča v rudniku se je 21. tm. pripetila v Lazih v tešinskem okraju. V Novem rovu je nastala eksplozija. Dosedaj je znano, da so našli 32 rudarjev mrtvih in 26 ranjenih, 78 pa jih pogrešajo.

Zadnja poročila

S severne fronte.

LDU Ljubljana, 23. maja (Uradno, ob 11. uri dop.) Včeraj so Nemci obstreljevali neprestano naše postojanke južno od Dravograda. Severozahodno od Slov. Gradca je naša pehota s sodelovanjem topništva odbila več sovražnih napadov. V splošnem je položaj neizpremenjen.

Ljudsko glasovanje v Dalmaciji.

LDU Split, 22. maja. Spiltska „Nova Doba“ prinaša pregled izida ljudskega glasovanja 33 v Dalmaciji od Italijanov okupiranih občin, katere štejejo 310.314 duš. Od teh je glasovalo za Jugoslavijo 284.386, prijaviti se jih ni moglo 12.989, glasovalo jih ni 12.939.

Podaljšani rok za odgovor nemških delegatov.

LDU Pariz, 22. maja. Nemškim delegatom se je na njihovo prošnjo rok za vložitev protipredlogov podaljšal za 8 dni, t. j. do 29. tm.

Ameriška komisija na Dunaju odpotovala v Pariz.

LDU Dunaj, 22. maja. Ameriška komisija pod vodstvom prof. Coudrige je odpotovala v Pariz.

Koks za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani lahko nabavi iz nemške Šlezije poljubno množino koks. Cena bo približno 30 — 35 K za 100 kg. Opozorjamo obrtnike, ki reflektirajo na koks, da prigrasijo svoje potrebnosti omenjenemu uradu najkasneje do 1. junija tl., na poznejše prigrase se ne bo mogoče ozirati.

Listnica uredništva.

»Nemško uradovanje«: Prihodnjič! — Podžan: Hvala Ti lepa za poslano; za danes bilo prepozno, pride. Obžalujem Te, pa veruj, da bodo vse te lumparije krvavo plačevali. Srčen pozdrav! — Store: Vaš dopis smo izročili politični oblasti, ki se naj pomeni s tamšnjimi hujskači. — Vransko: Žal ne vem nobene take osebe. Dal sem v list oglas, menda se katera oglasi. Upam, da Ti je tako prav. Zdrav!

KINO GABERJE.

Petek 23., sobota 24., nedelja 25.

Podoba kralja

prvovrstna drama z zelo učinkovitimi prizori v glavni vlogi

Waldemar Psilander.

Prodajarka, izučena v trgovini mešanega blaga, išče mesta s 1. junijem. Ponudbe na upravnishvo lista. 718 1

Služnica k malemu otroku izven Celja se išče. Najraje begunca. Naslov pove upravnishvo Nove Dobe. 730 1

Mešlovana soba se odda za gospodično ali tudi učenko. Naslov se izve v upravnishvu Nove Dobe 731 1

Lep srednjeveliki pes je na prodaj v Gaberjih št. 21 in rastlinica zimskega vojaškega zelja, od kojega tehta povprečno 5 do 7 kg ena glava 733 1

Razne steklenice za vino, pivo, liker itd. se dobe po zmernih cenah v trgovini Henrika Matiča v Celju 228 2-1

Sie lipavski zopet v zalogi pri Henriku Matiču v Celju po primerni ceni. 229 2-1

Pravi angleški gumi za cepljenje trt. se po zmerni ceni v večji množini odda pri Friderik Jakowitsch Celje 727 3-1

Naznanjam cenjenim damam v Celju in okolici, da sem svoje stanovanje premestila iz Kolodvorske ul. 7 na **Glavni trg 8/l.** nadstr. zraven trgovine Zangger. Z odličnim spoštovanjem **Marija Rest,** 720 3-1 preizkušena babica

Knjigovodkinja, samostojna moč, (begunka iz Koroškega), z najboljšimi spričevali, želi službe; najraje na Štajerskem. — Naslov: »Zanesljiva« na upravnishvo »Nove Dobe«.

Notar Detiček v Celju sprejme

strojepisca

v svojo pisarno. Vstop dne 1. julija 1919 in plača po dogovoru. 726 3-1

Št. 4101/19. 723

Razglas.

Vse stranke, katere dobivajo izkaznice za moko in kruh, ozir. za sladkor pri mestnem uradu, to so iz mesta Celje in iz občine okolica Celje, bodo dobivale v teku prihodnjih dni **sol** pri dotičnih trgovcih, kjer so dobile sladkor.

Vsaka oseba dobi pol kg. Seboj se mora prinesiti rodbinsko izkaznico, na kateri se prejem soli zaznamuje.

Mestni magistrat celjski dne 21. maja 1919.

Za vladnega komisarja: **Poljanec s. r.**

Dva drž. uradnika begunca,

ki radi male plače ne moreta preživljati družine, iščeta v svojem prostem času postranskega zaslужka. Dopisi pod »Begunca« na upravnishvo Nove Dobe.

Proda se dobro ohranjena salonska oprava (zofa, 4 stoli in miza) za 1400 K. — Ogleda se pri g. Ivan Ferlež, Narodni dom. 594 —10

Proda se voz za trgovca ali mesarja. Naslov Valentin Ačkun, Studenci, Hrastnik. 709 3-2

Sprejme se mlinar, kateri bi znal fudi nekoliko pri žagi upravljati. Starejši samec od 40—50 let. Pogoji zelo ugodni. Natančneje pove Jernej Šarlah v Gaberju pri Celju. 718 3-2

Učenca

z dobro ljudskošolsko izobrazbo sprejme v svojo trgovino z mešanim blagom **tvrdka Lovro Petovar, v Ivanjkovcih.** 723 2-1

Gozdarja

išče gozdarski in rentni urad grofa Attemsa v Slov. Bistrici. Ponudbe s spričevali je nasloviti na gornji urad. Nastop in plača po dogovoru. 724 3-1

strojnika.

Prilika za neoženjenega, četudi starejšega moža ali penzionista ali invalida. Polna preskrba, stanovanje, kurjava, svečava, perilo, navadna kmečka hrana s pijačo in kruhom dop. in pop. seveda tudi ob nedeljah in praznikih in dnevih, ko pri dovolj obilni vodi para ne deluje. Ob tacihi prilikah nadzorstvo naprav, popravila itd. Primerna mesečna plača po dogovoru in po tem, bi li sam kuril ali rabil kurjača. Podjetje zvezano s kmetijo, dela se kakor na kmetiji, kadar čas za delo! Za delomržne, posebno hujskače ni mesta! Ponudbe sprejema iz prijaznosti upravnishvo Nove Dobe v Celju pod naslovom »Strojnik«. 721 1

Proda se 1 rjuha (plahta) za železniški voz, 10 m dolga in 6 m široka. Naslov v upravnishvu lista. 698 3-3

Na prodaj je 1 dinamostroj nov, enakomerni tok (gleichstrom) 12 ph 230 volt. 391 ampere za približno 1000 sveč pri Jože Gračnerju, Gosposka ul. 6. 710 3-2

Vsakovrstno mineralno vodo razpečava tvrdka

Ivan Ravnikar Celje

167 104-48

trgovina s špecerijskim blagom, barvami in deželnimi pridelki.

Krma in Mastin

Da krmo živina, kokoši, pure, goske lažje prebavijo, da je potem meso in mast za uživanje boljše, da je tvoritev jajc in mleka boljše, se primeša krmi enkrat na teden ena pest **MASTIN-A.** 5 zavitkov Mastin-a zadostuje za odgojo in rejo enega vola, krave, svinje, konja za 6 mesecev. Mastin je dobil največje odlikovanje v Londonu, Parizu, Rimu in na Dunaju. Na tisoče gospodarjev ceni in kupuje ponovno Mastin. Ako ga nima lekar nar ali tvoj trgovec, piši potem z dopisnico po 5 zavitkov Mastina za 15 kron, poštnine pristo: **Lekarno Trnkoczy v Ljubljani,** Kranjsko, katere za vsako pošto razpošilja naročila na vse strani sveta.

Likvidacija zadruga.

V zadržnem registru se je vpisalo dne 12. aprila 1919 pri zadrugi: Spar- und Vorschussverein Weitenstein, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

S sklepom občnega zbora z dne 2. marca 1919 se je zadruga razdružila in stopila v likvidacijo.

Likvidatorji: Dr. Karl Kokoschinegg, Rajmund Hofbauer, Oskar Jaklin, vsi v Vitanju.

Likvidacijska firma: »Spar- und Vorschussverein Weitenstein, registrirte Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung in Liquidation.

Podpis firme: Likvidatorji podpisujejo skupno likvidacijsko firmo. Upniki zadruga se pozivljajo, da se zgledajo pri zadrugi.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Celju, 713 odd. I, dne 12. aprila 1919. 3-2

Najceneje kupite drva

hrastova in mehka v 20 cm dolgih polencih takoj uporabljiva za peč, pri tvrdki **Vinko Vabič, Žalec.**

Razpošilja le cele vagone! 681 Zahtevajte ponudbo! 6-5

Otvoril sem s 1. aprilom 1919 svojo staro 446 52-9

čevljarsko obrt

Priporočam se slav. občinstvu za mnogobrojen obisk. Prevzamem vsa v to stroko spadajoča dela. — **Rošek Martin, Graška cesta.**

Delo solidno! Dnevne cene!

Kupujem: smrekovo lubje (čreslo) les za jame

682 12-5 prosim ponudbe s skrajno ceno! **Vinko Vabič, Žalec, pri Celju**

Glavno zastopstvo „Savinjske tovarne

barv in lesnih izdelkov“

Ivan Ferlež

Celje (Nar. dom)

V zalogi pristen lanen firnež. Kupuje laneno seme po najvišjih dnevnih cenah.

Pravo pesno seme, rudeče in rumeno, lucerna ter vsa druga semena se po nizkih cenah dobiva v trgovini s špecerijo in z deželnimi pridelki

FR. KOLENC

CELJE

NARODNI DOM

Miši, podgane, ste-nice in šcurki ter ves mrčes

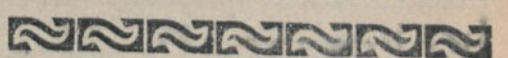
mora poginiti, če se uporabljajo moja preizkušena najboljša in povsod hvaljena sredstva, kakor: Za poljske miši 5 K, za podgane in miši 5 K, za šcurke 5 K, tinktura za stenice 2 K, posebno močna tinktura za stenice 5 K, uničevalec moljev 2 K, prašek proti mrčesom 2 in 4 K, tinktura proti ušem pri ljudeh 5 K, mazilo za uši pri živini 2 K, prašek za uši v obliki in perilu 2 K, tinktura za bolhe pri pseih 1-50, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) 3 K. Pošilja po povzetju **Zavod za eksport M. Janker,** 85 —41

Zagreb 37, Peirinska ulica 3.

HOTEL RESTAVRACIJA BALKAN

priporoča dobro kuhinjo in izvrstna vina ter ima dnevno pivo v sodčkih. — Na razpolago je klubova soba.

Vsak dan do 12. ure ponoči odprto. 177 104-30

Stavbena in galant. kleparska obrt

A. Jošta nam.

Franjo Dolžan

243 104-41

Celje, Graška c. 8

(nasproti „belega vola“)

Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela. Postrežba točna in solidna.

Pletene torbice

za trg izdeluje in razpošilja v vsaki množini in velikosti

Pletarska šola Strnišče pri Ptujju.

Zahtevajte ponudbe. Trgovci dobe popust. 717 2-2

POZOR!

Fr. Smogavec je otvoril krojaško obrt v Brodeh pri Vranskem.

Priporoča se cenjenemu občinstvu doma in v okolici za obilne naročbe. Naročijo se lahko vsakovrstne obleke, solidno izdelane po zelo nizkih cenah. — V zalogi je tudi večja množina cajgastih hlač po nizki ceni. 725 2-1

Na mnogostranska vprašanja novodošlih Slovencev v Celju in okolici, ali še imam dovolj materiala za zobozdravniške in zobotehniške izdelke, poročam, da imam v tem oziru še popolno zalogo, tako, da lahko prevzamem vsakovrstno v to stroko spadajoče delo kakor v mirovnihi časih katerakoli velikomestna zdravniška praksa. 721 2-1

Dr. Anton Schwab, zobozdravnik Celje, Cankarjeva ulica štey. 9. Telefon štey. 117.

„LASTNI DOM“

registrovana kreditna in stavbena zadruga z om. zav.

V CELJU Prešernova ulica št. 15.

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po tri od sto (3%)

Fran STRUPI Celje

Zaloga stekla, porcelana, svetilk, ogledal, okvirjev in raznovrstnih šip

Prevzete steklarskih del

Graška cesta

262 26-20

Trgovina s špecerij-
skim blagom in dež.
pridelki

Ant. Kolenc-a načl.

Ant. Ermenc

Celje

Graška cesta 22

Vrtnar

kateri je izurjen vseh vrtnarskih zahtev, želi službo sprejeti v kaki graščini, toplicah ali v kaki tovarni. Ponudbe na upravnništvo Nove Dobe. 716 3-2

Gostilna Plevčak

Gaberje

priporoča
svoje izvrstno
toplo in mrzlo
kuhinjo ter
najboljša,
pristno
domača vina.

240 52-20

NAZNANILO.

Slav. občinstvu naznanjam, da sem spremenil naslov gostilne pri »Lastovki« v gostilno pri „Jugoslovanu“

Veletrgovina

672 10-5

Izidorja Schollerja sin

Ustanov. 1. 1883. Zagreb, Vlaška ul. 21. Telefon št. 106.

nudi svoje bogate skladišče:

stearinskih sveč, švedskih vžigalic, sumporja (Floristella podvojno rafiniranega).

Cene zmernel!

limon, mandelnov, namiznega olja, fig, rožičev, popra, kave, suhih sliv, metel i. t. d.

Tiskovine vseh vrst v Zvezni tiskarni.

Zdravilišče Rogaška Slatina

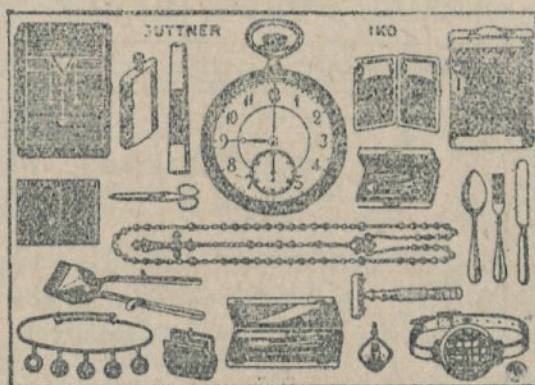
Začetek zdraviliške sezone 15. maja 1919. Vsi zdraviliški pripomočki so na razpolago. Živila so preskrbljena.

609 4-4

Prospekte razpošilja in na vprašanja odgovarja

Ravnateljstvo državnega zdravilišča Rogaška Slatina

Obrestni odbitek imovine

če bi se tudi vpeljal, ne bode Vam denal toliko škode, kakor si Vi sami škodujete, ako celo življenje kupujete svoje potrebščine pri slabem izvoru. — Pogledajte enkrat ilustrirani cenik tvrdke H. Suttner (lastnik Henri Maire) Ljubljana št. 983, kateri Vam svetuje glede res dobrih ur špecijalne znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švici, pa tudi drugih dobrih žepnih ur, zapestnic z urami, svetlečih in stenskih ur, verižic, prstanov, zapestnic, uhanov, jedilnega orodja, daril za krst in sveto birmo ter vseh ostalih zlatih in srebrnih predmetov. Pa tudi druge potrebščine n. pr. škarje, nože, britve, doze za cigarete in smotke, dijamante za rezanje stekla, nažigalce in denarnice kupite dobro in za zmerno ceno

pri tvrdki H. Suttner (vlastnik Henri Maire) Ljubljana, br. 983.

Ant. Koser

mehan. stavbeno ključavničarstvo
želez. konstrukcijska delavnica
sodno zaprišežen zvedenec

CELJE

Graška cesta 47
Telefon št. 10 rimska VIII

Uradno koncesijonirana
instalacija vodovodov.

Prevzete vseh
vodovodnih naprav, oprema kopainih
sob in klosetov.

Izdelovanje žičnih mrež
za ograjo vrtov, travnikov, gozdov, parkov itd.
Popravila avtomobilov.

Izdelovanje mostnih tehtnic.
Popravila decimalnih in centimalnih tehtnic.
Preizkušnja
vseh tehtnic in uteži. 457-6

Za obilna naročila se vljudno priporočam.

Knjigarna, umetnine in muzikalije Goričar & Leskovšek, Celje.

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin na debelo in drobno.

Medicinalna drogerija

Droge. ... Kemikalije.
Fotografski aparati in
vse potrebščine.
Toaletni predmeti.
Razkuževalna sredstva.
Esence in barve za li-
kerje. ... Praški in
tinkture zoper mrčes

SANITAS

(prej J. Fiedler)
Celje, Kolodvorska ul. 5

Kirurški predmeti.
Francoske specialitete.
Krmilni prašek za ži-
vino.
Sredstva za konzervi-
ranje jajc.
Voščilo za parkete.
Barve za obleko i. t. d.

689 52-2

lepa polt lic in rok prinese mnogo prednosti tako v zdravstvenem kakor v društvenem oziru. Fellerjeva popolnoma neškodljiva preizkušena »Elza« pomada za obvarovanje in negovanje kože, odstrani nečistost kože, ojeđa prišče, brani proti solnčarici, solnčnim pegam, bori, raskavosti, velosti kože. — Lonček močnejše vrste 6i K Ovoj in poštnina se računata posebej najceneje. Namesto škodljivega mila Fellerjevo lilično mlečno milo »Elza«, katero je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote in neškodljivosti kakor pred vojno. Boljše in finejše za negovanje kože v današnjem času se more doseči samo s su si niti misliti ne moremo. Bujuje lasi Fellerjevo »Elsa«-Tanobina pomada za rast las. Okrepi kožo na glavi, preprečuje plešavost in prezgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6 kron. Ovoj in poštnina se računata posebej najceneje. Za vsakdanje negovanje telesa so Fellerjeve »Elza«-sebej najceneje. Toaletne pastilje za umivanje telesa, otroške kopeli, kakor za ustno vodo itd. Cena kartonu 1 K 50 v. — S seboj vzeti in povsod v žepu nositi se more bol ublažujoč, hladeč, osvežujoč Fellerjev »Elza« mentolni migrenski črtnik. V leseni cevki 1 K 50 v. Izvrstni proti glavobolu in migreni, rabi se tudi proti vbođljaju in ranitvi. Voda za oči (collyrium) 2 K 50 v. Kapljice proti zobobolu 2 K 50 v. Pravi zagorski prni sok proti kašlju steklenica 4 K. Francovo žganje v stekl. 6 K — v in 16 K — vin. Za želodec, prava švedska tinktura, vel. stekl. 10 K — v, balzam (melen) mala stekl. 2 K — vin. Kurja očesa odstrani brez bolečin Fellerjeva turist. tinktura »Elza« (tekočina) skupaj s kartonom 3 K in tvorn. obliž po 3 K in 1 K 50 v. Proti potenju telesa in nog je Fellerjev »Elza« prašek z vsipom 1 K 50 v. Krmilni prašek za živino davno poznani se zopet dobi. Karton 2 K. Ovoj in poštnina se računata posebej in najceneje. Kdor naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba pri lekarnarju Evgen V. Feller, Stubica, Elsa trg 356. (Hrvatsko Zagorje).

Zdravilišče Varaždinske toplice (Hrvaško)

Železniška in poštna postaja, telefon, brzjav. — Nov zdraviliški hotel. Električna razsvetljava! Staroznano, radioaktivno zdravilišče z žveplom + 58° C. Pri protinu, revmatizmu, išiasu itd. Zdravjenje s pitno vodo pri poročeno proti: lehnih v vratu, grlu, prsih, jetrah, želodcu in čreveznih boleznih. Elektr. masaža. Biatne, ogijno kisele in solne kopeli. Odprto celo leto. — Krasna okolica. Moderna oprema. Novi hoteli. Prospekti brez plačila! Zdraviliški zdravnik: Dr. J. Lochert.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju

Delniška glavnica 15.000.000 kron.

CENTRALA V LJUBLJANI
Poslovalnica avstrijske razredne loterije.

Rezervni fondi nad 4.000.000 kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Mariboru.

Sprejema
vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih
papierjev, financira vsako vrstne dobave in
dovoljuje aprovizacijske kredite.

266

Interpelacija

poslanca dr. Vekoslava Kukovca in tovarišev na ministra financ, notranjih in zunanjih zadev zaradi nedopustnega vmešavanja činiteljev Nemške Avstrije v finančno upravo k državi SHS pripadajočih občin in okrajnih zastopov bivše vojvodine Štajerske potom komunalnega kreditnega zavoda v Gradcu.

Komunalni kreditni zavod vojvodine Štajerske v Gradcu je poslal med drugim občinskemu uradu občine Trbovlje obračun z dne 12. feb. 1919 št. 1611, glasom katerega naj bi bila ta občina dolžna imenovanemu inozemskemu zavodu na stroških nabave VI. avstrijskega vojnega posojila znesek 1.303.424 K 53 v. Z dopisom z dne 28. feb. 1919 št. 159 naznanja isti zavod okrajnemu zastopu v Celju, da mu dolguje na V. avstrijskem vojnem posojilu še 5.203.800 K, pri čemur so obračunani v breme celjskega okrajnega režijski stroški tega zavoda za nakup papirjev v ogromnem znesku 14.488 K 96 v. Ptujski okrajni zastop je obremenjen pri istem zavodu na enak način s stroški nabave V. in VI. vojnega posojila v znesku 6.000.000 K, vsi okrajni zastopi naše države, ki so prej pripadali vojvodini Štajerski, za nad 20.000.000 K in slovenske občine za nad 30.000.000 K.

Ker te občine in okrajni zastopi znatnega lastnega premoženja nimajo, jamčila bi edino davčna moč dotičnega dela naše države tuji državi za dolg 50.000.000 K.

Po ustavnih določbah, ki so veljale v bivši vojvodini Štajerski, nima imenovani komunalni kreditni zavod niti pravnega obstoja že od trenutka svoje ustanovitve naprej, tem manj pa po razdelitvi ozemlja bivše vojvodine Štajerske vsled narodne samoodločbe, ker je en del te dežele pripadel naši državi, en del pa Nemški Avstriji in očitno Nemška Avstrija sedaj ni upravana, sama potem zavoda, ki je bil ustanovljen za prej dvem narodnostim skupno domovino, uveljavljati kake zahteve proti občinam in okrajem naše države. Ta komunalni kreditni zavod je bil namreč ustanovljen od deželne odbora vojvodine Štajerske 8. nov. 1916 v zvezi s cesarsko odločbo z dne 17. dec. 1916 in sklepom deželne odbora z dne 13. okt. 1917 in cesarsko odločbo z dne 13. dec. 1917. Po § 1 svojih pravil ima ta zavod edino namen, dajati posojila vojvodini Štajerski sami in njenim okrajem in občinam, da se na ta način dobi kar največ vojnega posojila za Avstrijo. Ne daje pa ta zavod sploh nikakih posojil v gotovini, ampak le v lastnih obveznicah, katerih podlago tvorijo začasno le tirjatve zavoda, katere tirjatve pa zavod še-le v prihodnje pridobi s posojili nasproti občinam. Še-le ako bi deželni zbor Štajerske sklenil, jamčila bi glasom pravil tega zavoda zanj vojvodina Štajerska. Do takega sklepa deželne zbornice seveda ni nikdar prišlo, ker je cesar 27. julija 1914 deželni zbor štajerski in vse druge zakonodajne zbornice zaključil in nikdar več niso bili sklicani.

Za tako kreditno zadevo, kakor je jamstvo dežele za kreditni zavod, je po § 20 štajerskega dež. reda z dne 26. feb. 1861 št. 20 d. z. potreben pravilen sklep deželne zbornice ter sklep deželne odbora za veljavnost nikaikor ne zadostuje. Deželni odbor ima po § 26 dež. r. voditi, kar se sicer samo ob sebi razume, le navadne upravne posle. Obremenitev dežele z jamstvom 70.000.000 K, za kateri znesek naj bi se izdale obveznice, pa gotovo ni navaden upravni posel.

Ustanovitev komunalnega kreditnega zavoda je smatrati toraj le kot pogojno, ki bi bila dobila pravno podlago še-le v trenutku, ko bi bil deželni zbor naknadno odobril predlog deželne odbora, kar je pa vsled razpada Avstrije in razdelitve vojvodine na območje dveh držav za vedno izključeno. Treba je gotovo mnogo samolastnosti k temu, da pravno neobstoječa korporacija komunalni kreditni zavod v Gradcu danes stavi celo na javne korporacije tujih držav milijonske zahteve in jim še sedaj za svoje nečuvane, nepostavne manipulacije zaračunava kakor v slučaju celjskega okrajnega zastopa kar po 14.000 K režijskih stroškov.

Če bi bil kredit občinam dan v resnici v gotovini in bi bile občine dejansko kupile dotične papirje vojnega posojila ter jih prejele, bi bil položaj nekoliko resnejši. Toda te ni bil nik-

dar niti namen ustanoviteljev komunalnega kreditnega zavoda. Z dopisom z dne 18. nov. 1916 št. 33.540-I K 3 je namreč štajerski deželni odbor pisal okrajnemu zastopu v Celju in drugim javnim korporacijam, da je sklenil ustanoviti komunalni kreditni zavod v Gradcu, le da bi omogočil podpisovanje vojnega posojila onim javnim telesom, ki nimajo niti gotovine niti nepremičnin, ki bi jih zastavila v to svrhu. Obveznice, v katerih ta zavod izključno daje posojila, so namenjene le v to svrhu, da služijo kot podlaga za podpisovanje vojnega posojila za avstrijsko državo. Ta zavod toraj nima značaja resničnega denarnega zavoda in tudi dejansko ni bil nikdar kak samostojen zavod, ampak le upravni organ deželne odbora štajerskega kot nekega agenta avstrijske vlade za podpisovanje vojnih posojil. Glasom dopisa deželne odbora štajerskega z dne 18. nov. 1916 ta odbor namreč nujno pričakuje, da okrajni zastopi nemudoma in najkasneje do 5. dec. 1916 že naznanijo svoje sklepe in sicer, da so podpisali primeren visok znesek vojnega posojila, to je: 5-kratni do 10-kratni znesek v celem okraju predpisanih državnih neposrednih davkov, toraj celjski okraj najmanj 1.858.000 K do 3.717.000 K. In ravno isti deželni odbor je v seji 25. apr. 1917 dovolil na podlagi pravil le umetno in pogojno ustvarjenega komunalnega kreditnega zavoda celjskemu okrajnemu odboru proti zadolžnicam ne-le 3.717.000 K, toraj 10-kratni znesek direktnih državnih davkov, ampak še povrh 1.486.800 K. Štel pa ni niti kreditni zavod niti deželni odbor okrajnemu zastopu niti vinarja, ampak je oddal komunalni kreditni zavod vojni posojilnici zadolžnico tega zastopa čez 3.717.000 K, toraj dal avstrijski državi podlago za izdajanje vojnopo-sojilnih papirjev v enakem znesku, sam pa pridržal še zadolžnico istega okrajnega zastopa čez 1.486.800 K, za katero je okrajnemu zastopu odobril in pridelil le enaki znesek lastnih obveznic brez kakega stvarnega kritja. Varovala se je le oblika, vse pa je bila le fikcija.

Jednako se je postopalo proti občinam, katerim je odmeril in obenem dovolil isti deželni odbor znesek, ki ga naj dolgujejo niti pravno niti dejansko obstoječemu komunalnemu kreditnemu zavodu. Seveda je bil zapisan vsled tega skupno ne-le 5-kratni ali 10-kratni, ampak 20-kratni znesek v okraju predpisanega neposrednega državnega davka temu domišljenemu zavodu v breme naših javnih korporacij. Ker je tudi deželni odbor še povrh v lastnem imenu podpisal za deželo enak znesek, obremenil je sam pri sebi oziroma navidezno pri komunalnem kreditnem zavodu davkoplačevalce istih občin celo za visokost vsega direktnega davka za dobo 30 let naprej.

V dopisu št. 2.521 naznanja ta čudni kreditni zavod na pr. občini Blanci, da je deželni odbor dovolil posojilo 6.000 K, da bode za to občino nabavil odgovarjajoče vojno posojilo ter lombarđiral s 75% pri banki, in še povrh posojilo 2.000 K, katere izplača z lastnimi obveznicami, ki jih pa obenem obdrži kot varnost. Pravi pa izrecno v tem dopisu, da se s podpisom odgovarjajočih zadolžnic ne povzroči nikakih zadolžitve v pravem pomenu besede, kajti komunalno posojilo se vsak čas lahko z vrnitvijo obveznic poravnava, če jih ne bode več treba za kritje nabavne cene vojnega posojila. Izguba na kapitalu je izključena, piše 14. nov. 1916 c. kr. namestnik grof Clary.

Z dopisom okrajnemu zastopu v Konjicah z dne 18. nov. 1916 št. 33.541-1-K-4 izjavlja deželni odbor zopet, da je komunalni kreditni zavod vojvodine Štajerske ustanovil baš v namenu pomnožitve vojnega posojila, in da občinam omogoči dobiček obetajočo kupčijo. Mariborski okrajni glavar Weiss piše občinskemu uradu Sv. Križ pri Mariboru celo dne 29. dec. 1916 št. 2374-praes, da za podpis vojnega posojila ni treba nobene gotovine, tudi ne nastane za občino nobeno obremen-

jenje, ako podpiše vojno posojilo. Toraj se tudi najrevnejša občina lahko udeleži podpisovanja. S podpisovanjem vojnega posojila ne žrtvuje občina baje ničesar. Ta sam okrajni glavar je zapeljal na ta način 169 kmečkih občin, da so pri komunalnem kreditnem zavodu v Gradcu na V. avstrijsko vojno posojilo podpisale 1.419.550 K. Seveda po njegovi, menda pač merodajni pojasnitvi občine s tem ne žrtvujejo ničesar. Štajerski deželni odbor si je sicer dal predložiti tudi zapisnike seji, v katerih so okrajni in občinski zastopi o zadolžitvi pri njegovem komunalnem kreditnem zavodu sklepali. Ni ga pa oviralo take sklepe potrditi v kljub protestu onih zastopnikov, ki so zastopali resnično večino okrajne, če je le umetna nemška večina glasovala za zadolžitve okrajne ali občine. Glasom zapisnika okrajnega zastopa v Rogatcu z dne 5. jun. 1917 je ta okrajni zastop sklenil na pr. podpisati VI. vojno posojilo v znesku 1.000.000 K z izrecno pripombo, da so proti predlogu glasovali Slovenci, in glasom zapisnika seje z dne 4. jun. 1917 VII. vojno posojilo 300.000 K, a glasom sejnega zapisnika z dne 11. junija 1918 VIII. vojno posojilo po 350.000 K, oboje proti glasom Slovencev. Slovencev je v tem okraju 99%, deželni odbor je pa vendar proti njihovi volji zadolžil okraj za 2.000.000 K vojnega posojila.

Komunalni kreditni zavod tudi navadno ni bil zadovoljen z zneski, katere so občine sklenile podpisati, ampak je samovoljno pripisal višje svote v obrazec vposlanih zadolžnic v kljub protestu občin, na pr. glasom poročila okrajnemu zastopu v Celju z dne 19. avg. 1917 št. 1691 občini Kalobje, kateri se je vpisal v zadolžnico mesto od občine dovoljenih 10.000 K znesek 14.000 K, ali občini Teharje mesto 57.000 K znesek 79.800 K. — Glasom sejnega zapisnika občine v Novi cerkvi z dne 10. dec. 1916 je prečital župan te občine od okrajnega odbora med sejo dospelu nujno pismo, naj občina podpiše 83.500 K vojnega posojila, kljub temu da je dne 29. nov. 1916 bilo sklenjeno, le pasvoji moči in mišljenju podpisati in plačati v gotovini 8.400 K. — Župan Cilenske občine Št. Pavel pri Preboidu poroča okrajnemu odboru v Celju z dopisom z dne 12. dec. 1916 št. 1794, da se je vsled pritiska tega okrajnega odbora sklicala že drugokrat seja občinskega zastopa, da se zviša dovoljeni znesek vojnega posojila 12.000 K, da se pa večina namenoma ni seje udeležiti hotela ter bi prisilno klicanje tretjič ne imelo zaželjenega pozitivnega vspeha. — Ravnotako se je moral opravičevati župan Klinar občine Svelina z dopisom okrajnemu odboru v Celju z dne 2. pros. 1917 št. 1.016-16, da je zastran V. vojnega posojila sklical 3 seje in se trudil na vse načine, da bi pridobil odbornike za podpis, a vse zaman. Ker so bili odborniki nepristopni, je pa župan sam podpisal iz lastnega premoženja nekaj vojnega posojila. — Županstvo občine Okolica Št. Jur ob j. ž. poroča 16. sušca 1919 pod št. 473, da se je zadolžnica dne 8. dec. 1916 št. 2342 okrajnemu zastopu v Celju ne-podpisana vrnila. Vladni komisar dr. Pasching in okrajni glavar baron Müller sta pa vendar na vse mogoče načine zahtevala, da mora občinski odbor vojno posojilo podpisati in sicer 10-krat toliko, kolikor plača cela občina vsega davka na leto. Toda odbor ni hotel podpisati. Čez nekaj dni je bil župan povabljen na okrajni zastop in prisiljen dolžno pismo podpisati, tako da je brez glasovanja župan sam na zadolžnico podpisan. Vendar je po predlogu okrajnega komisarja dr. Paschinga z dne 11. dec. 1916 št. 886-16 in z dne 1. sept. 1917 št. 808-17 deželni odbor štajerski to občino zadolžil na V. vojnem posojilu pri komunalnem zavodu s 192.900 K in 77.200 K.

Slišali smo pač že, da so velesile svoječasno zaplenile za gotovo dobo carinske prejemke Turčije, toda s privoljenjem necivilizirane Turčije, ne pa na ta način, kakor to skuša štajerski komunalni kreditni zavod, ki hoče za-

pleniti davčno moč velikega dela naše države za dolga desetletja v naprej.

Motil bi se pa tudi, kdor bi štajerskemu deželnemu odboru pripisoval natančno preskušanje, ali so bili sklepi o zadolževanju pri komunalnem kreditnem zavodu s strani okrajnih zastopov in občin vsaj po obliki pravilni, in ali so odgovarjali zakonitim predpisom. Upravno sodišče na Dunaju je z odločbo z dne 25. apr. 1906 št. 4865 izreklo: »Predpogoj odobritve važnih upravnih poslov občinske uprave s strani okrajnega zastopa je popolnoma pravilno sklepanje občinskega zastopstva. Višjega odobrenja je sposoben le ukrep, pri katerem so se varovali vsi zakoniti predpisi, po katerih se je pravni čin od pristojnih činiteljev odredil; kajti odobrenje pravnega posla se more izvršiti vendar le, če se vestno pretehtajo vse ugodne in neugodne okolnosti, ki so merodajne za korist občine.« Trajna obremenitev občine, kakoršno je predlagal občinam deželni odbor štajerski z vabilom glede podpisa V. vojnega posojila 18. nov. 1916 št. 33.538-1-K-1, ima toraj za ustavni predpogoj postopanje po predpisih občinskega reda v smislu zakona z dne 2. maja 1864 št. 5 d. z. Deželni odbor je sicer s tem oklicem opozoril občine na določbo § 34 obč. r., da se mora sklepati o vojnem posojilu v redni odborovi seji, toda ukazal je glasovati — ne o glavnem vprašanju, ali naj se občina sploh spušta v tako nedopustno podjetje, ampak — le o višini posojila, ki ne sme biti nižje nego 5-kratni neposredni davek vseh občanov, sme pa doseči 10-kratni znesek. Akoravno po § 75 obč. r. sme občinski zastop sklep o trajni obremenitvi v potrjenje predložiti še-le potem, ko se je izvršilo o tem zborovanje in glasovanje volilcev, vendar je bilo treba po dotičnem strogem ukazu že prej in sicer do 5. dec. 1916 sklep o vojnem posojilu predložiti deželnemu odboru. Zapisnik o sklepanju volilcev je po tem ukazu sicer predložiti ob enem s sklepom občinskega zastopa okrajnemu odboru v potrjenje. Toda deželni odbor je predložil občinam v naprej obrazec za tak zapisnik, ki se mora glasiti v svojem zaključku v vseh slučajih: »Ta predlog je toraj sprejet.« Tozadevni zapisnik glede občine Trbovlje o zborovanju volilcev zaradi glasovanja, ali naj se sklep občinskega odbora o podpisu VI. vojnega posojila predloži v višje odobrenje, z dne 5. maja 1917 izkazuje, da ima občina 1.890 volilnih upravičencev, da pa na to velevažno zborovanje sploh nikdo ni prišel! Od deželne odbora v naprej za vse slučaje predpisano besedilo zapisnika o takih zborovanjih pa pravi, da se smatra, da odsotni volilci soglašajo z odborovim predlogom. Predlog je toraj sprejet. Akoravno se nikdo ni priglasil k glasovanju, mora se smatrati, da je vseh izostalih 1890 volilcev zadovoljnih z obremenitvijo občine z 1.400.000 K, kar pomeni neposredni državni davek vseh občanov za 15 let. Na podlagi teh zapisnikov se je drznil okrajni zastop v Laškem potrditi od deželne odbora ukazano zadolžitve občine in je deželni odbor dovolil potrebno posojilo v svojem komunalnem kreditnem zavodu.

Tudi pri skoro vseh ostalih občinah je izvrševal svojo nadzorovalno dolžnost okraj kakor deželni odbor jednako. Ker na pr. Spodnji Šentjakobski dol ni imela občinskega zastopa, ampak kakor sploh mnogo občin le začasno vladnega komisarja, poslal je ta začasni komisar obrazec za sejo občinskega odbora o sklepanju zaradi V. vojnega posojila neizpolnjen okrajnemu zastopu v Mariboru s pripombo nazaj, da vabilo občinskih odbornikov k seji odpade, da je podpisani za začasno oskrbovanje občinskih poslov postavljen kot vladni komisar, in da je toraj sam sklepal, koliko vojnega posojila ta občina podpiše. Nadzorovalna oblast ni videla nenamenjenega dov-tipa niti v tem uradnem poročilu, ampak je okrajni odbor mariborski kakor tudi okrajni zastop v redni seji dne 19. jun. 1917 št. 1478 vzel tudi v tem

slučaju podpis vojnega posojila v znesku 20.000 K z odobrenjem na znanje. — Vladni komisar občine Blanca Ivan Robek je pa dobil od komunalnega kreditnega zavoda vrnjene glade V. vojnega posojila vpslane zadolžnice čez 5.000 K in 2.400 K, ker je treba še podpisov 1 občinskega svetovalca in 2 odbornikov, ter je ta zavod pritiskal na občino, da se ti nedostatki izpopolnijo in zadolžnice vrnejo. Kljub tozadevnemu dopisu z dne 28. oktobra 1918 vladni komisar občine Blanca ni ustregel zahtevku in so dotične nepodpisane zadolžnice še v njegovih rokah in toraj pa ne more biti niti zdaleka govora o kak ne prevzeti obveznosti občine. Vendar je obremenjena imenovana občina glasom dopisa komunalnega kreditnega zavoda z dne 28. feb. 1919 z zneski V. vojnega posojila 5.000 K in 2.000 K, toraj brez vsake listine! Isto velja o občini Brezje pri Studenih, katera je obremenjena brez vsake podlage s V. vojnim posojilom 15.000 K in 6.000 K, za katero se niso podpisale nikake zadolžnice. Takih slučajev je mnogo. — Ptujski okrajni zastop je sklenil podpisati 6.000.000 K V. in VI. vojnega posojila v svojem imenu in odobril 938.900 kron V. in 909.400 K VI. vojnega posojila za občine okraja. Seja okrajnega zastopa ptujskega z dne 12. jun. 1917, pri kateri se je sklenilo okraj obremeniti s 3.000.000 K in njega občine z 909.400 K VI. vojnega posojila, je bila pa nesklepna, ker je bilo izmed vseh 37 članov navzočih le 18 članov. Vendar je deželni odbor odobril ta očitno protizakoniti sklep in zadolžil okraj in občino za blizu 10.000.000 K. — Okrajni zastop mariborski je zadolžil lastni okraj z 1.000.000 kron V. in 250.000 K VI. vojnega posojila in občine okraja z 1.419.550 K V. vojnega posojila v nesklepčnih sejah 7. dec. 1916 in 19. jun. 1917, pri katerih je izmed 36 odbornikov bilo le 15 odbornikov navzočih. — Okrajni zastop v Gornjemgradu je najel dolg 700.000 K za V. vojno posojilo v seji dne 19. dec. 1916 ob navzočnosti le 16 izmed izvoljenih 32 članov, toraj nepostavno.

Če se v smislu § 81 zak. z dne 14. jun. 1866 št. 19 d. z. razpusti okr. zastop, mora se nova volitev razpisati najmanj v 6 tednih. Za začasno vodstvo poslov se sme postaviti vladni komisar, ki pa sme opravljati le navadne posle; le v slučaju nujne sile sme kaj izrednega ukreniti. Načelno pa ne sme odločevati v zadevah, o katerih odločuje okrajni zastop po svobodnem prevdanku. Komisar toraj v smislu plenarnega sklepa upravnega sodišča na Dunaju z dne 9. marca 1898 prekorači svoj delokrog, če iz okrajnih sredstev dovolj za vodovod ene izmed občin okraja za podporo. Da komisar toraj ne sme vojnega posojila v imenu okraja podpisati in ne potrditi takih občinskih sklepov, je več nego jasno. Avstrijska vlad je pa na slovenskem Štajerskem iz nenaklonjenosti nasproti slovenskemu prebivalstvu razpustila vse važnejše okrajne zastope in postavila — ne za dobo postavnih 6 tednov, ampak — za več nego 6 let začasne vladne komisarje n. pr. za okraje Slov. Bistrica, Konjice, Brežice, Celje. Vendar pa je odobril deželni odbor, da je tak komisar zadolžil z vojnimi posojili n. pr. okraj Slovenska Bistrica z 1.200.000 K in sicer komisar dr. Kramer, okraj Konjice z 700.000 K V. vojnega posojila z zadolžnico z dne 30. maja 1917 in sicer komisar Franc Possek, okraj Brežice s V. in VI. vojnim posojilom 440.000 K in sicer komisar baron Alfred Moscon, okraj Celje pa s 15.000 K III., 20.000 K IV., 5.203.800 K V. vojnega posojila in sicer vladni komisar dr. Jos. Fasching. Ti okrajni komisarji so istotako nezakonito odobrili pristojnim občinam naložena posojila. Vsi ti čini se morajo smatrati očitno kot neveljavni in za prizadete okraje in občine kot brezpredmetni, v kolikor se ni štela gotovina.

Če hočemo preskušati veljavnost sklepov okrajnih zastopov, okrajnih odborov, okrajnih komisarjev in deželnega odbora glede najetja posojil za občine in okraje, govori tozadevno § 54 zakona o okrajnih zastopih z vso jasnostjo. Po ti zakoniti določbi sme okr. zastop najeti posojila ali jamstva, toda le posojila in jamstva, ki se nanašajo na potrebe dotičnega okraja, nikakor pa ne za habsburško dinastijo, da se more še naprej vojskovati. Nobeno po-

sojilo ali jamstvo, če bi se tikalo tudi le okraja, pa ne sme presegati 10% v okraju predpisanih davkov z vračunanjem dosedajnih obveznosti okraja. Vsi okraj so pa imeli že več nego 10% direktnega davka prejšnjih obveznosti za lastne potrebe, na kar se pri dovoljevanju vojnih posojil sploh ni oziralo. Ker se pa vojno posojilo ne tiče okraja, ampak se nanaša na zadevo, ki nima z okrajem nobene zveze, presoditi je vprašanje sklepanja o vojnem posojilu po zadnjem stavku § 54 navedenega zakona, ki pravi, da je za druge kreditne operacije potreben poseben deželni zakon. Brez ozira na posebek, kterega določi občina ali okraj za vojno posojilo, potrebno bi bilo v redni seji deželnega zbora štajerskega o tem sklepati, v nasprotnem slučaju je vsak sklep, če ga je tudi stokrat potrdil okrajni odbor ali zastop ali komisar ali deželni odbor, pravno neveljaven. Deželnemu zboru se pa ni dala v nobenem slučaju možnost, o tem sklepati, ker ni bil sklican.

Ta dejanski stan o postopku pri podpisovanju vojnih posojil sem navajal podrobno ne iz vroka, ker se mi zdi potrebno v vsakem posameznem slučaju dokazovati veljavnost ali neveljavnost podpisovanja vojnih posojil s strani občin in sploh javnih korporacij, marveč z namenom dokazati, kako malo resnosti je bilo pri teh korakih, ki so bili sposobni nas v neugodnem slučaju v pravem pomenu besede naravnost gospodarski zaslužniti tujim svrham. Imamo pa še izza časa stare vlade tudi načelne zakonite določbe, iz katerih jasno sledi, da se vsem opisanim sklepom brez ozira na že našete pomanjkljivosti mora odreči veljavnost. Vse občine in vsi okrajni zastopi, naj so bili sklepni ali pravilni ali nepravilni zastopani, ravnali so namreč z ozirom na določbo državnega temeljnega zakona z dne 5. marca 1862 št. 18 drž. z. o državnem občinskem zakonu čl. XVIII in tudi z ozirom na § 48 zakona o okrajnih zastopih protizakonito, so prekoračili svoj delokrog in so sklepi nični, zlasti v kolikor še niso izvršeni. Delokrog okr. zastopov po teh določbah obsega le notranje zadeve okraja, ki se tičejo skupnih koristi prebivalstva okraja. Interesi habsburške in hohenzolleranske dinastije pa niso notranja zadeva nobenega okraja v slovenskem delu bivše vojvodine Štajerske in toraj noben okrajni zastop ni smel sklepati o nabavi bojnih sredstev za te tuje interese ter odobriti tozadevnih sklepov občin. Kjer se je nasprotno postopalo, prekoračili so okrajni zastopi svoj delokrog in so njihovi ukrepi nični, njih izvršitev nedopustna.

Tudi upravno sodišče dunajsko je glasom odločbe z dne 8. febr. 1905 št. 1375 na tem stališču, ko pravi, da okraj niti ni upravičen za kulturne in dobrodelne svrhe kaj prispevati, če se učinec naj nanaša na tuje okraje. Po odločbi z dne 11. maja 1898 prekoračil je okrajni zastop svoj postavni delokrog že v slučaju, ko je dovolil iz sredstev okraja prispevek v podporo narodnih manjšin drugih okrajev.

Da je vojno posojilo brez vsake zveze s koristmi kake občine ali kate-regakoli okraja, je jasno. Da ni notranja zadeva občine ali okraja, je razvidno vsakemu pametnemu človeku. Če je občina o tem sklepala in je o tem odločal okrajni zastop, je to danes za nas ravno tako neobvezno in neveljavno, kakor če bi bil sklepal o zadevah v Afriki ali Avstraliji. K večjemu je postopal ta ali oni činitelj na svoj račun, četudi niti takemu stališču ne moremo in ne smemo pritruditi. Sploh nam je presojati zadevo, ki je očitno javnopravnega značaja, iz današnjega državnopravnega stališča. Tudi če bi bili ostali še v naprej v stari Avstriji, bili bi sklepi o vojnem posojilu in vsi podpisi dotičnih zadolžnic neveljavni čin. Danes smo pa nova država, celo državljani zmagovite države smo, najmanj pa popolnoma samostojne in suverene države. Le če bi nas ustvaritelj/naše države obvezali k plačilu, ali če bi se nam kot pogoj mednarodnega priznanja naložilo plačilo prej še ne izpolnjenih obvez, ali če bi mi bili dogovorno med našo državo in drugimi činitelji izpolnitev take obveze sprejeli, moglo bi biti vprašljivo, ali nas vežejo take vojno-posojilne obveze, kar je pa vse smatrati kot izključeno.

Najodličnejša pravica suverene države je razpolaganje z davki oziroma nalaganje davkov. Niti trenutek ne more naša vlada pripustiti, da bi komunalni kreditni zavod v Gradcu razpolagal z davki, ki so jih dolžni naši državljani le svoji državi, in ki zavodu tuje države ne morejo služiti niti kot jamstvo kake tirjatve za nabavo vojnega posojila. Dotična sama ob sebi neumestna in tudi v starih državnopravnih razmerah nedopustna določba zadolžnic, da ima odločevati v sporih graško civilno sodišče, ne more priti niti najmanj v poštev in bi se vsaki morebitni razsodbi od strani naše države morala odreči izvršljivost.

V vsaki pravni državi odločuje o plačevanju davkov le upravna in ne sodna oblast. Seveda le činitelji uprave naše države morejo odločevati o porabi našim državljanom predpisanih davkov. Če ni bilo izdajstvo že prej pripuščati, da se obično izdajstvo v okrajih zlorablja za nabavo sredstev vojevanja, gotovo bi danes bilo izdajstvo, en sam vinar iz javnih virov, toraj tudi iz občinskih in okrajnih davkov porabiti ali plačati za vojne stroške nam nasprotnih sil, ki pravno sploh ne obstojajo več.

Tozadevno stališče mora z vso jasnostjo zavzeti tudi naša vlada, ne le da varuje svoje finančne interese, ampak čuva kot suverena sila svoje dostojanstvo, in da kot mednarodno veljaven činitelj zavrne vsako nedopustno vmešavanje tujih korporacij v naše notranje zadeve.

Zato si dovoljujem vprašati gospoda ministra za finance in za notranje zadeve oziroma tudi gospoda ministra zunanjih zadev, kako stališče zavzemajo proti vmešavanju komunalnega kreditnega zavoda bivše vojvodine Štajerske v Gradcu, ki je še tekom mesca svečana t. l. uveljavljajal zoper upravne enote naše države dalekosežne tirjatve za nabavo vojno-posojilnih papirjev bivše Avstrije? Kako so pripravljeni varovati občine in okrajne zastope nasproti tem državnopravno nedopustnim tirjatvam? Ali so pripravljene prepovedati javnim korporacijam naše države vsako vplačilo na račun vojnih posojil, podpisanih na korist avstro-ogrske monarhije?

Ali sem že poslal naročnino za „Novo Dobo“? Ali sem že pridobil kakega novega naročnika?

Književnost.

Za naše meje. Primorski Slovenci ostanejo zvesti Jugoslaviji. Govor poslanca dr. Dinka Puca v adre-sni debati v Narodnem predstavništvu. Izdal L. Schwentner v Ljubljani. Cena 1 K 65 v.

12 Tanitum ergo. Za mešani zbor zložil Stanko Premrl, stolni kapelnik v Ljubljani. Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 3 K.

Ljubljanski Zvon. V letošnjem letniku Ljub. Zvona zbuja veliko pozornost zgodovinski roman znanega našega romanopisca dr. Ivana Tavčarja. Dejanje romana se vrši za časa tridesetletne vojne v Škofjiloki in okolici in opisuje vse grozote in podivjanost tedanjega časa. Poleg glavnega romana prinaša Ljub. Zvon manjše novele, eseje in pesmi. V aprilovi številki je natisnjena krasna pesem Pavla Golije „Procesija“, ki je dobila častno nagrado. Ker sta odšla Oton Župančič in Milan Pugalj na daljši dopust, je prevzel s peto številko uredništvo lista znani literarni kritik Dr. Glonar. — Naročniki na letošnji letnik Ljub. Zvona se nekaj časa še sprejemajo, ker so še vse letos izšle številke na razpolago. Naroča se v Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6. Celoletna naročnina znaša 30 K.

Slovencem v zasedenem ozemlju, ki so naročeni na Ljub. Zvon, naznanja upravništvo, da so prihranjena zanje vse letošnje številke.

Propagandna brošura »Jugoslavija in njene meje. I. Koroška«, obsega poleg obširnega zgodovinskega dela — počenski od preseljevanja narodov — tudi jako zanimive in natančne statistike o prebivalstvu, šolstvu, uradništvu, učiteljstvu in župnijah. Brošura ima tudi jako točen narodosten zemljevid. Knjižica je posebno v tem času, ko se odloča usoda našega Korošana, zelo aktualna in ne bi smela manjkati v nobeni jugoslovanski hiši. — Naroča se v vseh knjigarnah in v upravništvu »Jugoslavije“. Cena K 4.

Sokolšč. List za sokolski naraščaj. Št. 1. in 2. je izšla z bogato vsebino. Cena letno 10 K. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Narodnogospodarski vestnik (dослед »Slovenski trgovski vestnik) št. 5 je izšla.

TRGOVINA, OBRT IN NARODNO GOSPODARSTVO.

Poziv na zavarovance. Z ozirom na govorce in časopisne vesti, da je delovanje inozemskih zavarovalnic v Jugoslaviji prepovedano, nam javljajo z merodajne strani, da so te vesti netočne in neosnovane. Pozivljamo zavarovance v njih lastnem interesu, da se ne dajo begati po takih neutemeljenih vesteh in da točno plačujejo zavarovalne premije, ki zapadejo v plačilo, pri onih zastopstvih, ki so v smislu izjav, objavljenih na poziv dež. vlade za Slovenijo v Uradnem listu, upravičene za sprejemanje premij v naši kraljevini.

Cene za cinkovo pločevino so se s 15. majem zvišale na 770 K za 100 kg.

Sladkorja bo kmalu dovolj. Ministrstvo za prehrano poroča, da bo v najkrajšem času dovolj sladkorja za naše kraljestvo. Prodajal se bo po monopolnih cenah v vseh trgovinah.

1 srebrna krona = 1 dinar. Tako je odločilo ministrstvo za finance in ministrstvo za trgovino.

Cene vina so na Hrvatskem zelo padle.

I. jugoslovanska tovarna za svalčice in svalčični papir v Karlovcu je začela z delom.

Uvoz piva. Ker so se razmere glede uvoza piva vsled upostavitve carinske meje in vsled razvoja domačih pivovaren bistveno spremenile, se se vabijo vsi tisti, ki imajo v zalogi pivo nemško-avstrijskih pivovaren, da se udeležijo razgovora, ki se bo vršil v torek dne 20. tm. ob 9. uri v Deželnem dvorcu, v sobi št. 77 v Ljubljani.

Uvoz blaga iz Nemške Avstrije. Centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom, podružnica v Ljubljani, naznanja, da je v smislu kompenzacijske pogodbe vse blago, ki se bo izmenjalo med našo in nemško-avstrijsko državo, kontingentirano (poljedelski stroji in orodje, kose in srpi, komerčni papir, časopisni papir, orodje za obrtnike, stroji, železo in železni izdelki, jeklo in jekleni izdelki, barve, kemični produkti, znanstveni instrumenti, elektrotehnični material, kuhinjske opreme, klobuki, motorji, kvas, kuhinjska in živinska sol.) Kontingent konopnih izdelkov razdeli hrvaški kudeljski odbor u Oskju, kamor se je obrniti. Kdor hoče na podlagi tega kontingenta importirati blago iz Nem. Avstrije, naj preko centralne uprave za trg. promet z inozemstvom vloži na „Deutschöstr. Warenverkehrrsbureau“ na Dunaju prošnjo za izvozno dovoljenje najkasneje do 25. maja. Sporočiti je potrdilo pristojne obrtne oblasti, da ima pravico do trgovine s tem blagom, vrsto in količino blaga, približno vrednost, če mogoče, tudi dobavitelja in njegov naslov ter rok, v katerem se bo mogla kupčija izvesti.